

REZERVE DE CREȘTERE A PROFITULUI ȘI RENTABILITĂȚII DIN CONTUL FOLOSIRII EFICIENTE A RESURSELOR UMANE

A. Usturoi

Universitatea Tehnică a Moldovei

În condițiile economiei de piață profitul reprezintă criteriul de bază ce caracterizează rezultatele activității economico-financiare a întreprinderii.

Nivelul și dinamica profitului determină ritmuri de dezvoltare economică și condiționează creșterea capitalului propriu al întreprinderii în perspectivă.

Situația economică contemporană din Moldova, care s-a creat în a doua jumătate a anului 2008, este caracterizată prin faptul, că toate sferile de activitate și ramurile ale economiei naționale au fost cuprinse de criză. Acest fenomen poartă un caracter global și în această situație întreprinderile trebuie să-și găsească rezervele de micșorare a spezelor de producție și sporirii respective a profitului. Unul din astfel de rezerve este folosirea eficientă a resurselor umane.

Anume resursele umane reprezintă cea mai valoroasă bogăție a Republicii Moldova. Această se explică, în primul rând, prin existența anuitului surplus de forță de muncă în Moldova, și, în al doilea rând, prin nivelul înalt de pregătire profesională a cadrelor. Actualmente, folosirea rațională a resurselor umane devine un factor unic, care va permite de a scoate economia națională din stagnare și care o va ridica la un nivel mai sporit.

În legătură cu această, cercetarea problemelor legate de folosirea eficientă a resurselor umane și de influența lor asupra sporirii profitului și a rentabilității, capătă o actualitate deosebită și o aplicabilitate practică.

Este cunoscut faptul, că profitul se formează sub influența mai multor factori care, convențional, pot fi divizate în factori externi și interni.

Factorii externi, care nu depind de activitatea întreprinderii, alcătuiesc: politica fiscală a statului, nivelul de inflație, taxele bancare procentuale, condițiile economico-sociale etc. [1].

Ca factori principali interni pot fi numiți astfel: capacitatea de producție ce corespunde cerințelor contemporane de producție; nivelul consumurilor și cheltuielilor al întreprinderii ce depinde de eficiența folosirii resurselor materiale, tehnice și umane; volumul și calitatea producției (serviciilor); politica de formare a prețurilor; stimularea materială a angajaților întreprinderii etc.

Profitul întreprinderii se determină ca diferența dintre venitul din vânzarea producției (serviciilor) și spezele de producție. La rândul său, venitul din vânzări este funcție de trei factori: volumul de producție, ce depinde de conjunctura pieței; nivelul de folosire a capacității de producție a întreprinderii; existența potențialului modern de producție.

Factorii menționați practic nu se supun reglării din partea întreprinderii și, în mare măsură, sunt determinați de factori și situații externe. Ceea ce privește politica de gestiune a consumurilor și cheltuielilor întreprinderii, aceasta se formează nemijlocit la întreprindere.

Consumurile și cheltuielile constau din următoarele elemente componente de bază: cheltuieli de materiale, cheltuieli privind remunerarea muncii, uzura mijloacelor fixe și a.

Consumurile materiale au ponderea cea mai mare în totalul spezelor de producție și în mare măsură sunt influențate de factorii externi, care nu depind de activitatea întreprinderii.

Consumurile privind remunerarea muncii reprezintă elementul economic cel mai complicat al spezelor întreprinderii care cuprinde cheltuielile privind salarizarea muncii și diferite plăți suplimentare (asigurarea medicală, asigurarea socială, defalcările pentru crearea fondului de pensii etc.). De aceea, în cadrul procesului de gestiune a întreprinderii și descoperirii rezervelor de creștere a rentabilității, o atenție deosebită trebuie acordată reducerii cheltuielilor privind salarizarea muncii din contul folosirii mai eficiente a resurselor umane.

Costul forței de muncă consumate în procesul de producție este determinat de cheltuielile privind remunerarea muncii. Cota parte a acestor cheltuieli în totalul cheltuielilor întreprinderii se determină prin particularitățile ramurii respective.

Cercetările efectuate de autor pe întreprinderile industriei de construcții și industriei prelucrătoare a Republicii Moldova permit de a constata faptul, că ponderea cheltuielilor privind salarizarea muncii variază în limitele 18,5 – 21,3 %, dar ponderea acestor cheltuieli în totalul valorii adăugate depășește cota 50 % [2].

În legătură cu aceasta, este necesar de analizat minuțios influența reducerii cheltuielilor privind salarizarea muncii asupra rentabilității

întreprinderii. Pentru soluționarea acestei probleme este important de determinat metode și modalități de micșorare a cheltuielilor privind remunerarea muncii în suma totală a spezelor întreprinderii.

Principală condiție de economisire a cheltuielilor privind remunerarea muncii, conform sugestiilor economiștilor, este creșterea productivității muncii cu ritmuri mai sporite față de creșterea fondului de salariu. Pentru asigurarea economisirii reale a fondului de salariu corelația dintre productivitatea muncii și fondul de salariu trebuie reglementată cu o pârghie specială.

Referindu-se la experiența anilor precedenți, este necesar de menționat că raportul dintre creșterea productivității muncii și fondului de salariu reprezenta un indicator directiv care a fost stabilit la nivelul 0,6 -0,8.

În teorie și practică sunt studiate problemele elasticității salariului față de creșterea productivității muncii, adică cu cât real poate fi sporit salariul la condiția de creștere a productivității muncii cu ritm determinat. Coraportul argumentat dintre acești doi indicatori asigură economisirea cheltuielilor, micșorarea costului și, respectiv, sporirea profitului întreprinderii.

Pentru determinarea efectului economic (economisirea fondului de salariu) din contul ritmurilor mai sporite de creștere a productivității muncii în practica analitică sunt folosite modelele determinate și stohastice. Modelul determinat al economisirii cheltuielilor sau a supracreșterii profitului poate fi prezentat în felul următor [3]:

$$\pm E_{FS} = FS_1 * [(I_S - I_{PM}) / I_S], \quad (1)$$

unde: $\pm E_{FS}$ - economisire sau supraconsum al fondului de salariu;

FS_1 - fondul de salariu pentru perioada raportată;

I_S - indicele modificării salariului mediu pentru perioada raportată în comparație cu perioada de bază;

I_{PM} - indicele modificării productivității muncii pentru perioada raportată în comparație cu perioada de bază.

În baza modelului prezentat, utilizând datele statistice pentru anii 2006-2007, autorul a efectuat calculele respective pe industria de construcții [2]. Conform acestor calcule, creșterea productivității muncii cu ritmuri mai sporite (27,6 %) în comparație cu creșterea salariului mediu (21,1 %), a asigurat obținerea economisirii relative a fondului de salariu în mărime de 45,8 mln.lei, ceea ce constituie 15,1 % din profitul operațional din ramură.

Pentru examinarea influenței corelației dinamicii productivității muncii și a fondului de salariu asupra rezultatului financiar final – rentabilitate, este rațional de utilizat metodele de analiză corelațională și regresională. Aceste metode presupun construirea modelelor stohastice de tip $y = f(x)$, unde y – indicatorul modelat; x - factor [4].

În cadrul articolului dat este propus un model unifactorial ce demonstrează dependența rentabilității producției de valoarea coeficientului corelației modificării randamentului față de modificarea salariului mediu.

Pentru întreprinderile industriei de construcții, în mod particular, poate fi recomandat următorul model stohastic:

$$y = 14,0 + 1,48 * x,$$

unde: y – nivelul de rentabilitate a producției, % ;
 x – coeficientul de corelație dintre supracreșterea randamentului și supracreșterea salariului mediu.

Modelul dat arată că la creșterea coeficientului corelației cu un punct, rentabilitatea crește cu 1,5 puncte.

Modelul analogic a fost elaborat și pentru întreprinderile industriei extractive:

$$y = 18,1 + 10,0 * x.$$

Analiza statistică a modelului dat arată că nivelul rentabilității depinde cu 54 % de dinamica productivității muncii și a salariului (coeficientul determinativ este egal cu 0,54) și cu 46 % - de alți factori.

Modelele indicate pot fi recomandate întreprinderilor industriei de construcții și extractive pentru a fi aplicate cu scopul gestiunii sporirii profitului și a rentabilității întreprinderii.

Bibliografie

- 1. Economica stroitel'stva: uceb. posobie dlea stud. vyssh. uceb. zavedenij; pod obshh. red. Buzireva V.V. – M.: Izdatel'skij cenztr „Academiya”, 2007. - 336 p.*
- 2. Anuarul Statistic al Republicii Moldova. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2007. – 560 p.*
- 3. Saviczaya G.V. Analiz hozeajstvennoj deyatel'nosti predpriyatiya: Uchebnik. – 3-e izd., pererab. i dop. – M.: INFRA-M, 2006. – 425 p.*
- 4. Blaj I.D. Economico-matematicheskoe modelirovanie v pishhevoi promyshlennosti. – M.: Agropromizdat, 1986. – 288 p.*

Recomandat spre editare: 06.05.2009.